

15ος αι.: ο αιώνας άνθισης της Ευρώπης και της πρώτης ενίσχυσης της Ρωσίας (Κ. Λεοντίεφ, Συγγραφέας)

/ [Πεμπτούσια](http://www.pemptousia.gr)· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=154178>]

Ο βυζαντινός πολιτισμός χάνει, αρχίζοντας από αυτόν τον αιώνα, από τον κύκλο του όλες τις εκτεταμένες χώρες της Δύσης με τον πληθυσμό τους, αποκτά όμως για το πνεύμα στον Βορρά και στην Ανατολή τους νότιους Σλάβους και ύστερα την Ρωσία.

Ο 15ος, ο 16ος και ο 17ος είναι οι αιώνες της πλήρους άνθισης του ευρωπαϊκού πολιτισμού και η εποχή της πλήρους πτώσης του βυζαντινού κρατικού συστήματος σε εκείνο το έδαφος ακριβώς όπου αυτό γεννήθηκε και μεγάλωσε.

Φωτο: Σπύρος Δρόσος

Ο ίδιος ο 15ος αιώνας, από τον οποίον άρχισε η άνθιση της Ευρώπης, είναι και ο αιώνας της πρώτης ενίσχυσης της Ρωσίας, ο αιώνας της εκδίωξης των Τατάρων, της ισχυρότερης σε σύγκριση με την προηγούμενη μεταφύτευσης σε μας της βυζαντινής μόρφωσης μέσω της ενδυνάμωσης του αυτοκρατορικού συστήματος, μέσω της μεγαλύτερης νοερής ανάπτυξης του τοπικού ιερατείου, μέσω της καθιέρωσης των αυλικών ηθών, τρόπων, προτιμήσεων κ. λ. π. Είναι η εποχή των ηγεμόνων με όνομα Ιωάννης[1], της άλωσης του Καζάν, των κατακτήσεων στην Σιβηρία, ο αιώνας της ανέγερσης του ναού του Αγίου Βασιλείου στη Μόσχα – ενός αρχιτεκτονήματος που είναι παράξενο και μη ικανοποιητικό αλλά άκρως ιδιόμορφο και ρωσικό και έδειξε σαφέστατα από πριν τον οικείο μας αρχιτεκτονικό ρυθμό και μάλιστα τον ινδικό πολυκέφαλο ρυθμό που εφαρμόστηκε στις βυζαντινές αρχές.

Όμως η Ρωσία για πολλούς λόγους, για τους οποίους δεν έχω εδώ την δυνατότητα να πολυλογώ, δεν εισχώρησε κατά την ίδια εποχή στην περίοδο της ανθίζουσας πολυπλοκότητάς της και της πολύτροπης αρμονικής δημιουργίας της, όπως η σύγχρονή της Ευρώπη της Αναγέννησης.

Θα τα πω μόνο σύντομα.

Τα θραύσματα του βυζαντινισμού που διασκορπίστηκαν από την τουρκική θύελλα στην Δύση και στον Βορρά έπεσαν στα δύο διαφορετικά μεταξύ τους χώματα. Στην Δύση όπου όλα τα δικά της, τα ρομανογερμανικά φαινόμενα, ούτως ή άλλως ήταν σε άνθιση, σε ανάπτυξη, πλούσια και προετοιμασμένα και η καινούργια προσέγγιση

στο Βυζάντιο καθώς και η επαφή μέσω της μεσολάβησής του με τον αρχαίο κόσμο έφεραν την Ευρώπη αμέσως σε εκείνη την λαμπρή εποχή που συνήθισαν να την αποκαλούν Αναγέννηση, αλλά καλύτερα θα ήταν να την αποκαλούν την εποχή της πολυσύνθετης άνθισης της Δύσης, επειδή μια εποχή που μοιάζει με την Αναγέννηση υπήρχε σε όλα τα κράτη και σε όλους τους πολιτισμούς, δηλαδή η εποχή της πολύτροπης και βαθειάς ανάπτυξης που ενώθηκε με την ανώτερη πνευματική και κρατική ένωση του συνόλου ή των συστατικών του.

Αυτού του είδους η εποχή στους Μήδους και Πέρσες ακολούθησε μετά το άγγιγμά τους στους διαλυόμενους κόσμους – τον χαλδαϊκό και τον αιγυπτιακό, δηλαδή η εποχή του Κύρου, του Καμβύση και ιδιαίτερα του Δαρείου του Υστάσπου, στους Έλληνες κατά την περίοδο και μετά τους πρώτους Περσικούς πολέμους, στους Ρωμαίους μετά τους Φοινικικούς πολέμους και καθ' όλη την περίοδο των πρώτων Καισάρων, στο Βυζάντιο στους καιρούς των Θεοδοσίων, του Ιουστινιανού και γενικώς στους καιρούς του αγώνα κατά των αιρέσεων και των βαρβάρων, ενώ σε μας, τους Ρώσους, από τις ημέρες του Μεγάλου Πέτρου.

Αγγίζοντας την Ρωσία κατά τον 15ον αιώνα και αργότερα ο βυζαντινισμός έβρισκε ακόμα κάτι άχρωμο, απλό, φτωχό και απροετοίμαστο. Γι' αυτό δεν μπόρεσε να μετατραπεί σε μας βαθιά, όπως στην Δύση, και απορροφήθηκε σε μας με τα γενικά χαρακτηριστικά του πιο καθαρά και πιο ανεμπόδιστα.

Την δική μας εποχή της Αναγέννησης, τον δικό μας 15ον αιώνα, την αρχή της δικής μας πιο περίπλοκης και οργανικής άνθισης την δική μας – να το πούμε έτσι – ενότητα μέσα στη πολυμορφία πρέπει να την ψάχνουμε στον 17ον αιώνα, στην εποχή του Μεγάλου Πέτρου ή τουλάχιστον στις πρώτες ανταύγειες του επί της ζωής του πατέρα του.

(συνεχίζεται)

[1] Ο λόγος γίνεται για τον Ιωάννη Γ' τον επονομαζόμενο Μέγα (διακυβέρνηση 1462-1505) και τον Ιωάννη Δ' τον επονομαζόμενο Μέγα ή Τρομερό (διακυβέρνηση 1547-1584), οπότε και για τα γεγονότα του επόμενου 16ου αιώνα. (Σημ. μετ.)

***Επιμέλεια κειμένου: Όλεγκ-Μαξίμ Τσυμπένκο, Δρ. Ιστορίας, Ακαδημία Επιστήμης και Εκπαίδευσης Maïco-Mannesman Κιέβου**